

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1CdoPr/5/2023
Identifikačné číslo spisu: 6721202312
Dátum vydania rozhodnutia: 23.07.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladik
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6721202312.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. T., narodeného XX. W. XXXX, A. XXX, zastúpeného Weis & Partners s.r.o., Bratislava, Priemyselná 1/A, IČO: 47 234 776, proti žalovanej obchodnej spoločnosti PPS Group a.s., Detva, Tajovského 7, zastúpenej CREDIS Law s.r.o., Bratislava, Plynárska 1, IČO: 35 955 341, o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 13Cpr/5/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. októbra 2022 sp. zn. 17CoPr/5/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 28. apríla 2022 č. k. 13Cpr/5/2021 - 70 žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol (I. výrok) a rozhodol, že žalobca je povinný nahradiť trovy konania v rozsahu 100 % do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu I. inštancie o výške náhrad trov konania (II. výrok). V odôvodnení rozsudku okresný súd konštatoval, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru zo dňa 6. mája 2021, určenia, že pracovný pomer medzi žalobcom a žalovanou trvá, ďalej uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi ušlú priemernú mesačnú mzdu s príslušenstvom od 28. januára 2021 do opätovného nástupu do práce a náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku aj s príslušenstvom za dni od 2. novembra 2020 do 13. novembra 2020, od 8. februára 2021 do 15. februára 2021, od 1. apríla 2021 do 30. apríla 2021 a od 1. mája 2021 do 6. mája 2021 a nakoniec uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi odškodné za psychickú ujmu vo výške zákonného odstupného.

1.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 68 ods. 1 písm. b), ods. 2, § 70, § 77, § 141 od. 3 písm. b), § 146 ods. 1, § 148 ods. 1, Zákonníka práce č. 311/2001 Z. z., čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992, čl. 1 ods. 1, ods. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, § 6 ods. 1, § 12 ods. 1, ods. 2 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri

práci, § 5 ods. 4, § 4 ods. 1 písm. g), § 48 ods. 4, § 48 ods. 4 písm. aa) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, § 1 a § 2 vyhl. č. 11/2020 Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

1.2. Vecne rozhodnutie odôvodnil tým, že medzi základné povinnosti zamestnanca okrem iného patrí dodržiavanie právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Žalovaná ako zamestnávateľ upravila opatrenia súvisiace s ochorením Covid-19 príkazom GR č. 6/2020, s ktorými opatreniami boli všetci zamestnanci oboznámení bežným postupom, ako aj ďalšími usmerneniami, kde bolo zverejnené pre zamestnancov ako sa v jednotlivých situáciách správať. V dotknutom období boli vydané vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva SR, a to vyhláška č. 47/2021, ktorá okrem iného nariaďovala všetkým zamestnávateľom zakázať vstup zamestnancom na pracoviská alebo do iných priestorov zamestnávateľa s výnimkou osôb, ktoré sa preukážu potvrdením o negatívnom výsledku RT-PCR testu alebo potvrdením o negatívnom výsledku antigénového testu na ochorenie Covid-19 nie starším ako 7 dní a vyhláška č. 11/2020, ktorou bolo nariadené všetkým osobám riadne prekrytie horných dýchacích ciest (nos a ústa) a to na verejnosti a v priestoroch interiérov budov. Napriek uvedenému žalobca tvrdil, že nemal žiadnu povinnosť nosiť rúško a testovať sa na Covid-19, a preto ani zamestnávateľ to nemohol od zamestnanca požadovať ako podmienku pre výkon práce. Súd prvej inštancie poukázal na to, že právomoc Úradu verejného zdravotníctva SR na prijímanie opatrení (formou vyhlášky) vyplýva z ustanovenia § 5 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pri ohrození verejného zdravia, ktorá situácia tu v čase posudzovaných skutkov bola. Rozsah konkrétnych opatrení je vyjadrený v § 48 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z., pričom vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva SR odkazujú na konkrétne písmená citovaného zákona, v zmysle ktorých opatrenia boli vydané (§ 48 ods. 4 písm. r/ zákona č. 355/2007 Z. z.). Uvedené povinnosti predpokladá samotný zákon, ktorým sa obmedzujú základné práva a slobody (napríklad sloboda súkromia a telesnej integrity), pričom vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva SR len konkretizujú povinnosti fyzických osôb pri konkrétnych činnostiach a na vymedzených miestach a teda samotné nezavádzajú obmedzenia. Pokiaľ žalobca namietal, že základné práva možno obmedziť iba zákonom, súd prvej inštancie bol toho názoru, že takéto obmedzenie môže byť aj vo vyhláške, ktorá je vydávaná na základe zákona a má jasný zákonný základ. Vychádzajúc z prezumpcie ústavnosti je potrebné považovať opatrenia Úradu verejného zdravotníctva SR vo forme vyhlášok za platné a záväzné, ktoré je povinný každý dodržiavať, pokiaľ v predpísanom konaní nie sú vyhlásené za protiústavné. Súd prvej inštancie skonštatoval, že dňa 8. decembra 2021 Ústavný súd SR vydal nález sp. zn. PL. ÚS 4/2021, v ktorom okrem iného vyslovil neústavnosť zákonného ustanovenia § 48 ods. 4 písm. aa) zákona č. 355/2007 Z. z., ktoré podmieňovalo vstup zamestnanca na prevádzku potvrdením o negatívnom výsledku testu. Súd prvej inštancie preto pri posudzovaní okamžitého skončenia pracovného pomeru neposudzoval skutkový stav, ktorý nastal u žalobcu v dňoch 12. februára 2021 a 8. apríla 2021 v súvislosti s tým, že v týchto dňoch odmietol predložiť potvrdenie o negatívnom výsledku RT-PCR testu, ale posudzoval náležitosti okamžitého skončenia pracovného pomeru len z hľadiska toho, že sa v uvedených dňoch žalobca pohyboval na pracovisku bez prekrytia horných dýchacích ciest, keďže v tejto časti predmetného ustanovenia zákona č. 355/2007 Z. z. nebolo konštatované, že nie je v súlade s Ústavou SR. Žalovaná bola oprávnená požadovať od žalobcu ako zamestnanca dodržiavanie opatrenia, a to riadneho prekrytia horných dýchacích ciest (nos a ústa) preventívnymi ochrannými pomôckami, ktorými sú rúško, resp. respirátor, pričom z tohto preventívneho opatrenia vychádzali aj prijaté vnútropodnikové opatrenia žalovanej, ktoré bol žalobca povinný dodržiavať. Pokiaľ žalobca svojím konaním pri vstupe do zamestnania v dňoch 12. februára 2021 a 8. apríla 2021 odmietol používanie ochranných prostriedkov na prekrytie horných dýchacích ciest, zamestnávateľ bol oprávnený zakázať mu vstup do svojich priestorov za účelom ochrany verejného zdravia (zdravia ostatných zamestnancov spoločnosti). Žalovaná žalobcovi udelila náhradné voľno bez náhrady mzdy, pričom tento postup bol u zamestnávateľa prijatý po dohode s odborovou organizáciou v súlade s ustanovením § 141 ods. 3 písm. b) Zákonníka práce. Žalovaná týmto postupom splnila podmienku dobrovoľnosti plnenia protipandemických opatrení, kedy zamestnanec mal možnosť rozhodnúť sa, že splní predpísané preventívne bezpečnostné opatrenia na pracovisku a bude sa tak môcť zúčastňovať pracovného procesu, za čo mu patrí riadna mzda. V prípade, že sa zamestnanec rozhodne neplniť tieto opatrenia, zamestnávateľ eviduje jeho neprítomnosť na pracovisku ako udelené pracovné voľno, avšak z dôvodov na strane zamestnanca, pričom mu nepatrí nárok na náhradu mzdy.

Žalobca ako zamestnanec nenaplnil podmienky možnosti vstupu do zamestnania a uvedené nemožno hodnotiť ako prekážku na strane zamestnávateľa. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že konanie žalobcu v dňoch 12. februára 2021 a 8. apríla 2021, keď sa na pracovisku pohyboval bez prekrytia horných dýchacích ciest, naplnilo znaky porušenia pracovnej disciplíny a to na úseku ochrany bezpečnosti a zdravia pri práci. Súd prvej inštancie sa stotožnil s postupom zamestnávateľa, ktorý označil toto porušenie pracovných povinností za závažné, pretože k nemu došlo zo strany žalobcu opakovane a za závažnej situácie spojenjej s ohrozením verejného zdravia pri pandémie Covid-19. Žalobca aj v konaní pred súdom prvej inštancie prezentoval názor, že prijaté opatrenia proti pandémie Covid-19 nie je potrebné rešpektovať, pričom poukázal aj na postoj vzdelaných a neúplatných imunológov, ktorých však bližšie nekonkretizoval. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že z postoja žalobcu vyplýva, že nemienil upustiť od svojho správania, čím by opakovane porušoval pracovnú disciplínu. Správanie žalobcu bolo potrebné zamedziť aj pre zabezpečenie riadneho chodu prevádzky žalovanej. Žalobcovi bola zo strany žalovanej ponúknutá možnosť pri nenosení prekrytia horných dýchacích ciest, aby zostal doma na neplatenom voľne. Žalobca to však nerešpektoval a opakovane sa vo vyššie uvedených dňoch domáhal vstupu na pracovisko bez rešpektovania opatrení. Za daného stavu vyhodnotil súd prvej inštancie porušenie pracovnej disciplíny zo strany žalobcu ako závažné, preto žalovaná oprávnenne pristúpila k okamžitému skončeniu pracovného pomeru so žalobcom, na základe čoho dospel k záveru, že žaloba žalobcu nie je dôvodná.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 26. októbra 2022, sp. zn. 17CoPr/5/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov odvolacieho konania žalovanej. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (okrem nesprávneho vyhodnotenia neuplynutia dvojmesačnej prekluzívnej lehoty v zmysle § 68 ods. 2 Zákonníka práce vo vzťahu k závažnému porušeniu pracovnej disciplíny zo dňa 12. februára 2021). Bol názoru, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

2.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že v prejednávanej veci okamžitého skončenia pracovného pomeru došlo k naplneniu formálnych podmienok pre platnosť tohto úkonu v zmysle § 70 Zákonníka práce. Zdôraznil však, že okamžité skončenie pracovného pomeru v oznámení zamestnávateľa o okamžitom skončení pracovného pomeru zo dňa 27. apríla 2021 možno vzťahovať len ku skutku, ktorý sa stal dňa 8. apríla 2021, kedy sa žalobca na pracovisku pohyboval bez prekrytia horných dýchacích ciest. Podľa odvolacieho súdu v prejednanom spore bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že žalobca konaním uvedeným v okamžitom skončení pracovného pomeru (dňa 8. apríla 2021) závažne porušil pracovnú disciplínu, keď nebol ochotný podrobiť sa štátom nariadenému opatreniu prijatému v súvislosti s pandemiou COVID-19, neuznával záväznosť nariadeného opatrenia a nerešpektoval ani interný príkaz zamestnávateľa; žalobca odmietol používať na pracovisku ochranné prostriedky, ktoré mali zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia (okrem žalobcu) aj ostatných zamestnancov na pracovisku; toto konanie žalobcu vyhodnotil zamestnávateľ ako závažné porušenie pracovnej disciplíny vzhľadom na to, že sa tohto skutku dopustil žalobca počas nariadených protipandemických opatrení v čase núdzového stavu vyhláseného dňom 1. októbra 2020, pričom mohol v čase celosvetovej pandémie COVID-19 ohroziť na zdraví a živote ostatných zamestnancov spoločnosti. Uvedeným konaním žalobcu dochádzalo aj k ohrozovaniu poriadku a disciplíny na pracovisku, z čoho bol zamestnávateľ nútený vyvodit' dôsledky, ako aj k možnému ohrozeniu riadneho chodu prevádzky zamestnávateľa v prípade šírenia nákazy zo strany žalobcu, ktorý odmietal používať ochranu tváre. Odvolací súd prihliadol aj na to, že nešlo o prvý takýto skutok žalobcu, keď hoci z dôvodu uplynutia dvojmesačnej prekluzívnej lehoty nemožno na skutok zo dňa 12. februára 2021 vzťahovať okamžité skončenie pracovného pomeru z dôvodu závažného porušenia pracovnej disciplíny. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvej inštancie o tom, že takéto konanie žalobcu (z hľadiska intenzity) naplnia znaky závažného porušenia

pracovnej disciplíny, čo oprávňovalo žalovanú k tomu, aby so žalobcom okamžite skončila pracovný pomer podľa § 68 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce. Záverom odvolací súd uviedol, že keďže súd prvej inštancie žalobu o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru zamietol a okamžite skončenie pracovného pomeru nebolo vyhodnotené ako neplatné, správne rozhodol aj o zamietnutí žaloby v časti nároku na náhradu mzdy súvisiacej s neplatným skončením pracovného pomeru, nároku žalobcu na odškodné za psychickú ujmu vo výške zákonného odstupného súvisiacej s rozviazaním pracovného pomeru, ako aj o nedôvodnosti nároku žalobcu na náhradu mzdy za obdobie od 2. novembra 2020 až 13. novembra 2020, 8. februára 2021 až 15. februára 2021, 1. apríla 2021 až 30. apríla 2021 a 1. mája 2021 až 6. mája 2021.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. e) a f) zákona č. 160/2015 Z. z., Civilný sporový poriadok, (ďalej len „CSP“) žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na nové rozhodnutie.

3.1. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ uviedol, že žalobca ako zamestnanec trval na doslovnom výklade čl. 13 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), pričom žalovaná ako zamestnávateľ akceptovala rozširujúci výklad čl. 13 ústavy, podľa ktorého: „Povinnosti možno ukladať a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,“, teda aj ústavným zákonom č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, na podklade ktorého boli vydávané uznesenia o vyhlásení núdzového stavu vládou SR a zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, na podklade ktorého boli vydávané vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva. V tejto súvislosti uviedol, že zamestnávateľ v rozhodnom období akceptoval vyhlášku Úradu verejného zdravotníctva č. 133/2021, ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia k povinnosti prekrytia horných dýchacích ciest, účinnú od 22. marca 2021 a vyžadoval jej dodržiavanie od žalobcu. Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie videl dovolateľ v tom, že konanie o uložení povinností a aj ich medzi bez ohľadu na ich podstatu a zmysel vo vyhláške č. 133/2021, neprerušili a neobrátili sa na Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle § 162 CSP. Dovolateľ ďalej poukázal na to, že podľa § 74 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade právnych predpisov nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo medzinárodnou zmluvou, s ktorou vyslovila súhlas národná rada a ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, môže podať súd v súvislosti s prejednávanou vecou. Dovolateľ poukázal na to, že vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva a uznesenia vlády týkajúce sa ochorenia COVID-19 predstavujú normatívne akty všeobecnej povahy a nie sú preskúmateľné v režime správneho súdnictva (napr. uznesenia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Svk/44/2022 a 4Svk/51/2022). Zároveň sa fyzické a právnické osoby nemôžu domáhať ich prieskumu v konaní o ústavnej sťažnosti. V tejto súvislosti poukázal na viaceré rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky. Dovolateľ ďalej uviedol, že aj sťažnosti, týkajúce sa nariadení vlády a opatrení Úradu verejného zdravotníctva podané na Európsky súd pre ľudské práva vo veci LÖRINC a ďalších 16 sťažností proti Slovenskej republike boli vyhlásené za neprijateľné. Taktiež uviedol, že ani jeden subjekt uvedený v čl. 130 ústavy v konaní o prieskume všeobecne záväzných právnych predpisov nemusí návrhu žalobcu obrátiť sa na ústavný súd vyhovieť a preto mu nie je zrejmé, ako mu je garantované právo na spravodlivý súdny proces. A aj keď sa našiel subjekt ochotný iniciovať konanie o súlade vyhlášok, ani to fyzickej alebo právnickej osobe nezaručilo, že k ústavnému prieskumu aj reálne došlo. Ústavný súd Slovenskej republiky dňa 26. októbra 2022 vo veciach súladu vyhlášok s ústavou rozhodol bez ich meritórneho prejednávania (sp. zn. PL. ÚS 10/2021, sp. zn. PL. ÚS 11/2021 a sp. zn. PL. ÚS 15/2022). Dovolateľ za jediný spôsob, ako sa domôcť práva na spravodlivý proces považoval postup najvyššieho súdu, ktorým zaviazal Krajský súd v Banskej Bystrici povinnosťou predložiť medze stanovené vyhláškou č. 133/2021 ústavnému súdu SR na posúdenie.

3.2. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. e) CSP dovolateľ uviedol, že rozhodoval nesprávne obsadený súd, vychádzajúc analogicky zo záverov vyjadrených v uznesení

ústavného súdu IV. ÚS 206/08-50, v ktorom uviedol: „Ústavný súd je preto toho názoru, že ak sa v spore v konaní pred vnútroštátnym súdom nepodielal svojím výkladom práva spoločenstva komunitárny sudca, hoci tento výklad bol nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej, potom vnútroštátny súd bol v tejto časti konania pred ním nesprávne obsadený tak, ako to napokon tvrdí aj samotný sťažovateľ uvádzajúc, že vo veci nerozhodoval zákonný sudca. Takáto procesná situácia je však zákonom ustanoveným dôvodom na podanie dovolania podľa § 237 písm. g) OSP a prípustnosť tohto mimoriadneho opravného prostriedku vylučuje právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy. Preto sťažnosť v tomto konaní treba odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 8/8 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde“.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobcu považuje za nedôvodné, keďže žalobca nepreukázal a riadne neodôvodnil dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) a f) CSP. K dovolacej námietke o nesprávnom obsadení súdu s odkazom na uznesenie ústavného súdu uviedla, že nemá žiadny súvis s predmetnou právnou vecou a žalobca prípadnú spojitost' ani nijak neodôvodnil. Za neopodstatnenú považovala aj dovoláciu argumentáciu žalobcu v súvislosti s § 420 písm. f) CSP. Poukázala na závery Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrené v uznesení zo dňa 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 191/2014. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol, alternatívne ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade dovolateľ namietal ustanovenia § 420 písm. e) a f) CSP.

11. Dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal procesný postup odvolacieho aj prvoinštančného súdu, keď „konanie o uložení povinností a aj ich medzi bez

ohľadu na ich podstatu a zmysel vo vyhláske č. 133/2021, neprerušili a neobrátili sa na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) v zmysle § 162 Civilného sporového poriadku“. Dovolateľ argumentoval tým, ako sa fyzická alebo právnická osoba môže domáhať práva na spravodlivý súdny proces, keď mu zákony neumožňujú obrátiť sa priamo na ústavný súd ohľadom prieskumu všeobecne záväzných právnych predpisov. Ako jedinú možnosť videl, že najvyšší súd zaviazal Krajský súd v Banskej Bystrici povinnosťou predložiť medze stanovené vyhláškou č. 133/2021 ústavnému súdu na posúdenie.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05).

13. Treba podotknúť, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017, 1Cdo/253/2021).

14. Prerušenie konania na účely konania o súlade právnych predpisov upravuje Civilný sporový poriadok, a to v ustanovení § 162 ods. 1 písm. b), podľa ktorého súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania. Civilný sporový poriadok rozlišuje medzi obligatónym a fakultatívnym prerušením konania. Ustanovenie § 162 formuluje tri dôvody pre obligatórne prerušenie konania. V týchto prípadoch súd rozhodne o prerušení konania aj bez návrhu jednej zo sporových strán. Aj keď prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP spadá pod prvé z uvedených, podľa explicitného znenia ustanovenia súd konanie preruší, ak sám dospeje k záveru o nesúlade právnych predpisov. Inými slovami, aj v prípade obligatórneho prerušenia zostáva diskrečná právomoc súdu zachovaná.

15. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 53/1999, v ktorom dovolací súd konštatoval, že: „Ústava Slovenskej republiky v čl. 144 ods. 3 (čl. 144 ods. 2), na ktorý nadväzuje § 109 ods. 1 písm. b) OSP (§ 162 ods. 1 písm. b) CSP), súdu ukladá prerušiť konanie len v prípade, ak sa domnieva, že iný právny predpis odporuje zákonu. Je preto nepochybné, že spomenutý postup súdu je viazaný na výsledok procesu tvorenia jeho názoru na prejednávajúcu vec i právnu úpravu, ktorej aplikácia prichádza do úvahy. Súd takto potom postupuje len vtedy, ak dospeje k názoru, svedčiacemu o existencii naznačeného rozporu. Potreba tohto postupu preto nie je daná v prípade, že o ústavnosti

zákona má pochybnosti účastník konania, nie však prejednávajúci súd. Pokiaľ preto súd rozpor zákona s ústavou alebo iným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, nezistí, (či už preto, že tento rozpor neexistuje alebo preto, že si to neuvedomí) a konanie v zmysle § 109 ods. 1 písm. b) OSP nepreruší, nejde o vadu konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) OSP a § 242 ods. 1 OSP).“

16. Na tento názor nadviazal aj ústavný súd v uznesení sp. zn. IV. ÚS 191/2014 zo 27. marca 2014, v ktorom vyslovil, že ustanovenie § 109 ods. 1 písm. b) OSP nezakladá nárok účastníka konania, aby sa všeobecný súd vždy stotožnil s jeho názorom, že všeobecne záväzný právny predpis, ktorý sa týka veci, je v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Rozhodujúce je, či všeobecný súd sám dospeje k záveru o možnom nesúlade právneho predpisu. Všeobecný súd takto nie je povinný vyhovieť návrhu účastníka na prerušenie konania a na podanie návrhu o súlade právnych predpisov na ústavný súd podľa § 109 ods. 1 písm. b) OSP.

17. Iná situácia by nastala v prípade, ak by žalobca počas konania podal odôvodnený návrh na iniciovanie konania o súlade právnych predpisov. V takomto prípade by všeobecný súd mal podľa názoru ústavného súdu vyjadreného v uznesení sp. zn. II. ÚS 269/09 v zásade tri možnosti. Buď vykoná ústavne konformný výklad právnej normy, alebo vysvetlí, prečo považuje bez ďalšieho právnú normu za ústavne súladnú, alebo sa stotožní s návrhom účastníka a podá vec ústavnému súdu. V tomto zmysle nemožno pod domnienkou (čl. 144 ods. 1 ústavy) či pod dospením k záveru [§ 109 ods. 1 písm. b) OSP] rozumieť úplne voľnú úvahu súdu. Z ústavy ako priamo záväzného a aplikovateľného práva vyplýva subjektívne právo účastníka na rozhodnutie, ktoré je v súlade s ústavou, resp. na rozhodnutie vychádzajúce z ústavne súladnej normy, na súdnu ochranu jeho základných práv a slobôd, nie však automatické subjektívne právo na podanie návrhu na ústavnom súde. Všeobecný súd je povinný korektne sa vysporiadať s uvedeným podnetom jedným z troch označených spôsobov, tak z hľadiska hmotných základných práv, ako aj z hľadiska riadneho odôvodnenia vyžadovaného právom na súdnu ochranu (k tomu pozri aj uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 53/2010).

18. V tejto súvislosti dovolací súd uvádza, že žalobca počas konania nepodal návrh na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP (uvedené namietať až v dovolacom konaní), no súdy nižších inštancií napriek tomu zaujali stanovisko k argumentu žalobcu o neústavnosti vyhlášky č. 133/2021, konkrétne odvolací súd v bode 4.5.4 svojho odôvodnenia, pričom uviedol, že ústavný súd SR v náleze sp. zn. PL. ÚS 4/2021 zo dňa 08.12.2021 rozhodol (pre účely prejednávaneho sporu) o rozpore ustanovenia § 4 ods. 1 písm. g) a § 48 ods. 4 písm. aa) zákona č. 355/2007 Z. z. s ústavou, pričom vyhláška č. 133/2021 Úradu verejného zdravotníctva SR bola vydaná na základe § 5 ods. 4 písm. k) v spojení s § 48 ods. 4 písm. r) zákona č. 355/2007 Z. z., preto uvedený nález nemal na prejednávany spor vplyv, akého sa domáhal žalobca.

19. V posudzovanom prípade sa dovolací súd stotožňuje so závermi vyplývajúcimi z vyššie uvedených rozhodnutí a z tohto dôvodu má za to, že dovolateľ neoprávnene namieta, že mu súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

20. Dovolateľ tiež namieta, že v danej veci rozhodoval nesprávne obsadený súd a teda došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 písm. e) CSP. Dovolací dôvod bol podľa neho naplnený s odkazom na závery vyjadrené v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 206/08-50, analogicky aplikovateľné aj v prejednávanej veci.

21. Z ustanovenia § 420 písm. e) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

22. V prvom rade dovolací súd uvádza, že v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej

lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch. Podľa čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanovia zákony, ktorými sú, okrem iného, aj Civilný sporový poriadok, Civilný mimosporový poriadok a Správny súdny poriadok.

23. Ustanovenie § 3 CSP určuje, že sudy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány s tým, že sústavu súdov Slovenskej republiky tvoria a) okresné sudy; b) krajské sudy; c) Najvyšší správny súd Slovenskej republiky; d) Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako aj Špecializovaný trestný súd (§ 5 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

24. Zloženie súdu upravujú § 44 až § 48 CSP. Na okresnom súde koná a rozhoduje sudca. Na krajskom súde koná a rozhoduje senát. Na najvyššom súde koná a rozhoduje senát alebo veľký senát. V rozsahu ustanovenom Civilným sporovým poriadkom a osobitným predpisom vykonáva úkony súdu, koná a rozhoduje aj súdny úradník.

25. Z vyššie uvedených zákonných ustanovení je zjavné, že Civilný sporový poriadok upravuje okrem iného postup v konaní pred súdom. Koho treba považovať za zákonného sudcu a akým spôsobom možno vykonať jeho zmenu upravuje ustanovenie § 3 ods. 3 a ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), podľa ktorého zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

26. Extenzívny výklad predkladaný dovolateľom, kedy by nepodanie návrhu ústavnému súdu na začatie konania mohlo znamenať odňatie zákonnému sudcovi, nie je možné vyvodiť ani z ustálenej súdnej praxe (IV. ÚS 191/2014). Dovolací súd ako obiter dictum uvádza, že ani z rozhodnutia ústavného súdu na ktoré odkazoval dovolateľ (IV. ÚS 206/2008), ktoré sa však týkalo nepredloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie, nemožno vyvodiť povinnosť vnútroštátneho súdu podať návrh na začatie prejudiciálneho konania. V predmetnom rozhodnutí ústavný súd prijal záver, že „Účastník konania podľa zákonnej úpravy nemá nárok na to, aby vnútroštátny súd prerušil konanie a predložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (rozhodnutie Ústavného súdu SR IV. ÚS 206/2008)“. Keďže sudy nižších inštancií nedospeli k záveru o potrebe prerušenia konania a podania návrhu na ústavný súd o súlade právnych predpisov, logicky nemohlo týmto postupom dôjsť k porušeniu práva na zákonného sudcu.

27. Ako už bolo uvedené, je výlučne len na súde, ktorý vec prejednáva, aby posúdil potrebu návrhu na začatie konania na ústavnom súde o súlade právnych predpisov. Preto možno konštatovať, že námietka dovolateľa, že sa sudy nižších inštancií neobrátili na ústavný súd, je bezpredmetná, nakoľko podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov je výslovne v kompetencii súdu, ktorý ten - ktorý spor prejednáva. Z uvedeného teda vyplýva, že takto nemohlo dôjsť k porušeniu (akéhokoľvek) práva dovolateľa.

28. S poukazom na uvedené dovolací súd uvádza, že predmetná námietka spočívajúca v nesprávnom obsadení súdu nemôže byť predmetom meritórneho dovolacieho prieskumu. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z ustanovenia § 420 písm. e) CSP nevyplyva.

29. Dovolací súd má preto za to, že procesný postup súdov, ktoré konali v zmysle ustanovení a zásad zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca. Uvedeným postupom preto nedošlo k založeniu namietaných väd podľa § 420

písm. e) a f) CSP a žalobca neopodstatnene namieta porušenie práva na spravodlivý proces.

30. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

31. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.